

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

3
2
0
2

ετήσια έκθεση

για την ποιότητα
της ανώτατης
εκπαίδευσης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

© ΕΘΑΑΕ, 2024

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0.

Για να δείτε αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριστείδου 1 & Ευριπίδου 2 - 105 59 Αθήνα

1ος - 4ος όροφος

T: +30 210 9220944 – W: www.ethaae.gr – E: secretariat@ethaae.gr

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς:

ΕΘΑΑΕ (2024). Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης 2023,

Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στη διεύθυνση:

<https://www.ethaae.gr/el/ethaae/etisies-ektheseis-ethaae>

Η Ετήσια Έκθεση του 2023 για την Ανώτατη Εκπαίδευση αποσκοπεί να προσφέρει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των εξελίξεων και των προκλήσεων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Η ανά χείρας έκθεση αντανακλά τη δέσμευση της ΕΘΑΑΕ να συμβάλει στη χάραξη εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, να προωθεί τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των ελληνικών ΑΕΙ, να αναδεικνύει τον τεκμηριωμένο διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και να παρέχει εμπεριστατωμένη ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας εν γένει για τα θέματα της ανώτατης εκπαίδευσης.

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει βασικά στοιχεία και δείκτες για την ανώτατη εκπαίδευση το 2023 στην Ελλάδα και διεθνώς, επιλεγμένα θέματα και αναλύσεις, στοιχεία για την πορεία των πιστοποιήσεων των προγραμμάτων σπουδών και θεματική ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης του τομέα των επιστημών υγείας, με στόχο να προσφέρει μια ισορροπημένη παρουσίαση σχετικά με τα επιτεύγματα των ελληνικών ΑΕΙ και τους τομείς που απαιτούν περαιτέρω προσοχή και μέριμνα από τα ίδια τα Ιδρύματα και την Πολιτεία. Βασίζεται σε δεδομένα του πληροφοριακού συστήματος της ΕΘΑΑΕ (ΟΠΕΣΠ) αλλά και σε συνεισφορές των ιδρυμάτων, φορέων συλλογής δεδομένων (ΕΚΤ, ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat κ.λπ.) και άλλων ενδιαφερομένων μερών.

Το 2023, το τοπίο της ανώτατης εκπαίδευσης συνέχισε να εξελίσσεται και να διαμορφώνεται από τις παγκόσμιες τάσεις, τις περιφερειακές προτεραιότητες και τις τοπικές ανάγκες. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, οι επιταγές της βιω-

σιμότητας και η επιδίωξη της συμμετοχικότητας και της εξωστρέφειας αναδεικνύονται ως μοχλοί αλλαγής στο σύγχρονο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Τα ιδρύματα σε όλη την Ελλάδα εργάστηκαν, όπως κάθε χρόνο, για να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις αυτές, επαναπροσδιορίζοντας, όπου απαιτήθηκε, τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και τις προτεραιότητές τους.

Η διεθνοποίηση αποτέλεσε μία από τις βασικές προτεραιότητες των Πανεπιστημίων τη χρονιά που πέρασε. Τα Ιδρύματα προώθησαν αγγλόφωνα προγράμματα σπουδών, ενίσχυσαν τις συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα του εξωτερικού και αύξησαν τη συμμετοχή τους στις Συμμαχίες Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων. Με τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και την ουσιαστική υποστήριξη της εξωστρέφειας, η ελληνική ανώτατη εκπαίδευση έχει τη δυνατότητα να εδραιωθεί στο μέλλον ως πυλώνας αριστείας στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

Σε εφαρμογή του ν. 4957/2022, τα ΑΕΙ ίδρυσαν μια σειρά νέων δομών για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΜΣΣ), που συνεργάζεται με την ΜΟΔΙΠ και στοχεύει στην εκπόνηση και παρακολούθηση του στρατηγικού σχεδίου του ιδρύματος, η Μονάδα Υποστήριξης Φοιτητών (ΜΥΦ), που καλύπτει διαφορετικές πτυχές της φοιτητικής ζωής (ακαδημαϊκή, συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, σύνδεση με αγορά εργασίας, δράσεις ενημέρωσης) και το Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης (ΚΕΔΙΜΑ). Οι νέες δομές απαιτούν πρόσθετο και εξειδικευμένο προσωπικό το οποίο

μετά την απόκτηση της σχετικής τεχνογνωσίας πρέπει να παραμείνει στο ίδρυμα. Στο πλαίσιο της ομαλής λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας των μονάδων αυτών, η ΕΘΑΑΕ συνδράμει, μεταξύ άλλων, με την παροχή κατευθυντηρίων γραμμών για την υλοποίηση σχετικών δράσεων και θεωρεί ότι η Πολιτεία θα στηρίξει από την πλευρά της τη στελέχωση των μονάδων σε κάθε ΑΕΙ.

Στον χάρτη των πιστοποιήσεων, η ΕΘΑΑΕ ξεπέρασε κάθε προηγούμενη δραστηριότητα, καθώς ολοκληρώθηκαν συνολικά 256 πιστοποιήσεις μέσα στο 2023, για 70 προγράμματα προπτυχιακών σπουδών και 186 προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών. Η απόδοση αυτή, που ξεπερνά τον συνήθη ευρωπαϊκό ρυθμό, οφείλεται τόσο στη χρήση και λειτουργία ειδικού πληροφοριακού υποσυστήματος για τη διαχείριση των πιστοποιήσεων που σχεδίασε και ανέπτυξε η ΕΘΑΑΕ, όσο και στην ειδική επιχειρησιακή οργάνωση και τον εντατικό ρυθμό απασχόλησης της υπηρεσίας. Τα αποτελέσματα των πιστοποιήσεων ευελπιστούμε ότι θα αποτελέσουν τη βάση για την περαιτέρω βελτίωση των προγραμμάτων και την ευθυγράμμισή τους με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες.

Για ακόμη μία χρονιά, η ΕΘΑΑΕ, μέσα από τον μηχανισμό που έχει αναπτύξει, παρακολούθησε την πορεία των αποφοίτων στην αγορά εργασίας και τη συνέχιση των σπουδών τους. Η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ ανώτατης εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας αποτελεί πλέον προτεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΘΑΑΕ ξεκίνησε τη μελέτη με τον τομέα της Πληροφορικής. Σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ) διοργάνωσαν συναντήσεις εργασίας με αντικείμενο τη διερεύνηση της πορείας των φοιτητών σε προγράμματα προπτυχιακών σπουδών (ΠΠΣ) Πληροφορικής και Μηχανικών Υπολογιστών. Σε αυτές τις συναντήσεις, οι Πρόεδροι των 37 συναφών Τμημάτων της χώρας και εκπρόσωποι της αγοράς εργασίας, ανέλυσαν τα αίτια για τον παρατηρούμενο χαμηλό ρυθμό αποφοίτησης παρά την υψηλή ζήτηση των τελευταίων ετών και διερεύνησαν μια σειρά μέτρων για την αύξηση των αποφοίτων Πληροφορικής.

Παρά τις προόδους που αναφέρονται στην Έκθεση, η ελληνική ανώτατη εκπαίδευση εξα-

κολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Για παράδειγμα, παραμένει υψηλή η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα, ιδιαίτερα όταν συνυπολογίζονται οι μη ενεργοί φοιτητές στο σύνολο των εγγεγραμμένων. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρνητικά και άλλους ποιοτικούς δείκτες, όπως την ποσοστιαία αναλογία αποφοίτων προς φοιτητές, όπου η Ελλάδα παραμένει στην τελευταία θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

Στα επίκαιρα θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης που μελετήθηκαν και παρουσιάζονται στην Έκθεση του 2023 είναι:

Η Τεχνητή Νοημοσύνη και η διασφάλιση ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση, όπου αναδεικνύεται ο ρόλος της ΤΝ και η συμβολή της στην αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη εκτέλεση των ακαδημαϊκών και διοικητικών διαδικασιών των ΑΕΙ και η ανάγκη ενσωμάτωσής της σε εξειδικευμένα προγράμματα σπουδών.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προσόντα: Οι δεξιότητες του μέλλοντος, όπου αναδεικνύεται η σημασία του σχεδιασμού των προγραμμάτων σπουδών βάσει των μαθησιακών αποτελεσμάτων που αποκτούν οι φοιτητές/τριες και οι απόφοιτοι/ες και η ανάγκη αντιστοίχισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των αποφοίτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η δομή των συστημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες: Η περίπτωση των μη κρατικών Πανεπιστημίων, όπου γίνεται παρουσίαση των μη κρατικών πανεπιστημίων, καθώς το 2023 ξεκίνησε η συζήτηση και η προετοιμασία για τη μεταρρύθμιση αναφορικά με τη λειτουργία παραρτημάτων κρατικών ή μη κρατικών ΑΕΙ της αλλοδαπής υπό τη μορφή Νομικών Προσώπων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΝΠΠΕ) στην Ελλάδα.

Το 2023, η ΕΘΑΑΕ ολοκλήρωσε επιτυχώς την επαναπιστοποίησή της από την ευρωπαϊκή αρχή ENQA και εγγράφηκε στο Ευρωπαϊκό Μητρώο Αρχών Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (EQAR), ενώ συνεχίζει να υλοποιεί κάθε απαραίτητη ενέργεια για τη βελτίωση της εσωτερικής της λειτουργίας.

Τέλος, η ΕΘΑΑΕ συμμετείχε στον δημόσιο

διάλογο και στις διαβουλεύσεις με το ΥΠΑΙΘΑ, σχετικά με τη δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας στην Ελλάδα παραρτημάτων ξένων Πανεπιστημίων, εισφέροντας προτάσεις, διαδικασίες και τη σχετική τεκμηρίωση, αλλά και αναδεικνύοντας τα ζητήματα που χρήζουν προσοχής.

Το 2023 υπήρξε ακόμη μία χρονιά άψογης συνεργασίας με τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου για την εισήγηση επί θεμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης και τη λήψη αποφάσεων για εξωτερικά και εσωτερικά ζητήματα της Αρχής και με τα μέλη του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης για τη λήψη αποφάσεων για τον χάρτη των πιστοποιήσεων. Εξαιρετικό υπήρξε και το έργο που επιτέλεσε, υπό την καθοδήγηση της Γεν. Δ/ντριας, η υποστελεχωμένη υπηρεσία της Αρχής. Δυστυχώς, παρά την προσθήκη νέων αρμοδιοτήτων και τη συνεχιζόμενη αύξηση των προγραμμάτων σπουδών που υποβάλλονται προς επιθεώρηση, ο αριθμός των υπαλλήλων της ΕΘΑΑΕ

παρέμεινε στα ίδια χαμηλά επίπεδα. Εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου σε όλα τα στελέχη για την αφοσίωση και τη συνεισφορά τους στην αποστολή της Αρχής.

Η ετήσια έκθεση προβλέπεται στον ν. 4653/20 και αποτελεί μέσο λογοδοσίας των πεπραγμένων της ΕΘΑΑΕ. Συντάχθηκε από ομάδα εργασίας και εγκρίθηκε ομόφωνα από το Ανώτατο Συμβούλιο. Υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων και τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Εύχομαι να αποτελέσει πολύτιμο οδηγό για την ακαδημαϊκή κοινότητα, τους ερευνητές, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής αλλά και όλους εκείνους που επενδύουν στο μέλλον της ανώτατης εκπαίδευσης. Πιστεύω ότι όλες και όλοι μαζί μπορούμε να συνεχίσουμε να διαμορφώνουμε ένα μέλλον όπου η ανώτατη εκπαίδευση θα παραμείνει ακρογωνιαίος λίθος της προόδου και των ίσων ευκαιριών.

Ο Πρόεδρος της ΕΘΑΑΕ
Καθηγητής Περικλής Α. Μήtkας

Σύνοψη

Εισαγωγή

Η ΕΘΑΑΕ, στην ετήσια έκθεση για την ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης έτους 2023, παρουσιάζει την ελληνική ανώτατη εκπαίδευση ως εθνικό σύστημα, το οποίο βρίσκεται σε άμεση σύγκριση με τα αντίστοιχα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης διεθνώς. Η ετήσια έκθεση της ΕΘΑΑΕ συνεισφέρει την αναγκαία πληροφόρηση που χρειάζεται η εθνική στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση με έναν συστηματικό και τεκμηριωμένο τρόπο.

Για τον σκοπό αυτό, η έκθεση διαρθρώνεται σε τρία (3) μέρη:

Στο Α' Μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι εξελίξεις στην ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα μας καθώς και στα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης διεθνώς.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι συγκριτικές τιμές των βασικών μεγεθών που αφορούν στον φοιτητικό πληθυσμό, τους αποφοίτους, τη θέση τους στην αγορά εργασίας, την κατάσταση του διδακτικού προσωπικού, την ποσότητα και ποιότητα του ερευνητικού έργου, τη χρηματοδότηση και άλλα επίκαιρα θέματα, τα οποία απασχολούν διεθνώς τα Ιδρύματα και τις κυβερνήσεις.

Στο Β' Μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις της Αρχής σε θέματα διασφάλισης ποιότητας των ΑΕΙ, τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης των προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ, θεματική ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης του τομέα των επιστημών υγείας, αλλήλα και τα ειδικά χαρακτηριστικά και οι επιδόσεις των ιδρυμάτων, τα θέματα της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, της έρευνας και καινοτομίας.

Στο Γ' Μέρος της έκθεσης παρουσιάζεται η δράση και η λειτουργία της Αρχής κατά το έτος 2023.

Η Έκθεση περιλαμβάνει, τέλος, χρήσιμα ενημερωτικά **Παραρτήματα** με πίνακες και διαγράμματα με συγκριτική ανάλυση μεγεθών ανά χώρα, με πίνακες κατάταξης των ελληνικών ΑΕΙ σε διεθνείς οίκους αξιολόγησης, τους χάρτες των πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2023), την παρουσίαση των εμπειρογνομόνων που στελέχωσαν τις επιτροπές πιστοποίησης και τα πιστοποιημένα ΠΠΣ με την καλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο.

Εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο – Βασικά μεγέθη και δείκτες

Επίκαιρα θέματα στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Διασφάλιση ποιότητας στα ελληνικά ΑΕΙ – Αποτελέσματα πιστοποιήσεων
Θεματική ανάλυση για τον τομέα επιστημών υγείας

Χρηματοδότηση με βάση αντικειμενικά και ποιοτικά κριτήρια και δείκτες επιδόσεων

Στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

- Ελληνικά Πανεπιστήμια και διεθνείς κατατάξεις
- Χάρτες πιστοποιήσεων (2018-2023)
- Εμπειρογνώμονες

Ο χάρτης της Ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης (2023)

Το προφίλ των Ελληνικών ΑΕΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πανεπιστήμιο Δ. Μακεδονίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Πανεπιστήμιο Πατρών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Πολυτεχνείο Κρήτης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών
ΑΣΠΑΙΤΕ
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εθνικό & Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Πάντειο Πανεπιστήμιο
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

25

ΑΕΙ

423

Τμήματα

614

ΠΠΣ
Πανεπιστημίων, Ξενόγλωσσα & πρώην ΤΕΙ
(Προπτυχιακά)

1.356

ΠΜΣ
(Μεταπτυχιακά)

422

ΠΔΣ
(Διδακτορικά)

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ¹ - ΦΟΙΤΗΤΕΣ² - ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ³

695.678

Εγγεγραμμένοι
φοιτητές ΠΠΣ

361.888

Ενεργοί φοιτητές
ΠΠΣ

89.075

Φοιτητές ΠΜΣ

32.475

Υποψήφιοι
Διδάκτορες

1.928

Μεταδιδάκτορες

63.957

Επιτυχόντες

53.978

Απόφοιτοι ΠΠΣ

30.750

Απόφοιτοι ΠΜΣ

1.963

Απόφοιτοι ΠΔΣ

1,2% αύξηση
επιτυχόντων
σε σχέση
με το 2022

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ² - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

13.472

Επιστημονικό
Προσωπικό

10.178

ΔΕΠ

3.294

ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ

5.850

Μόνιμο
Διοικητικό
Προσωπικό

60%

Δημόσια
Χρηματοδότηση

40%

Εξωτερική
Χρηματοδότηση

€ 4.777

Μέση ετήσια
συνολική
χρηματοδότηση
/φοιτητή

Πηγή: ΟΠΕΣΠ 2024

1. Οι αριθμοί αναφέρουν το σύνολο των επιτυχόντων στις Πανελλαδικές εξετάσεις το 2023

2. Οι αριθμοί αναφέρουν το σύνολο των φοιτητών και του προσωπικού διαφόρων κατηγοριών στις 31.08.2023

3. Οι αριθμοί αναφέρουν το σύνολο των αποφοίτων ανά κύκλο σπουδών στο ακαδημαϊκό έτος 2022-2023

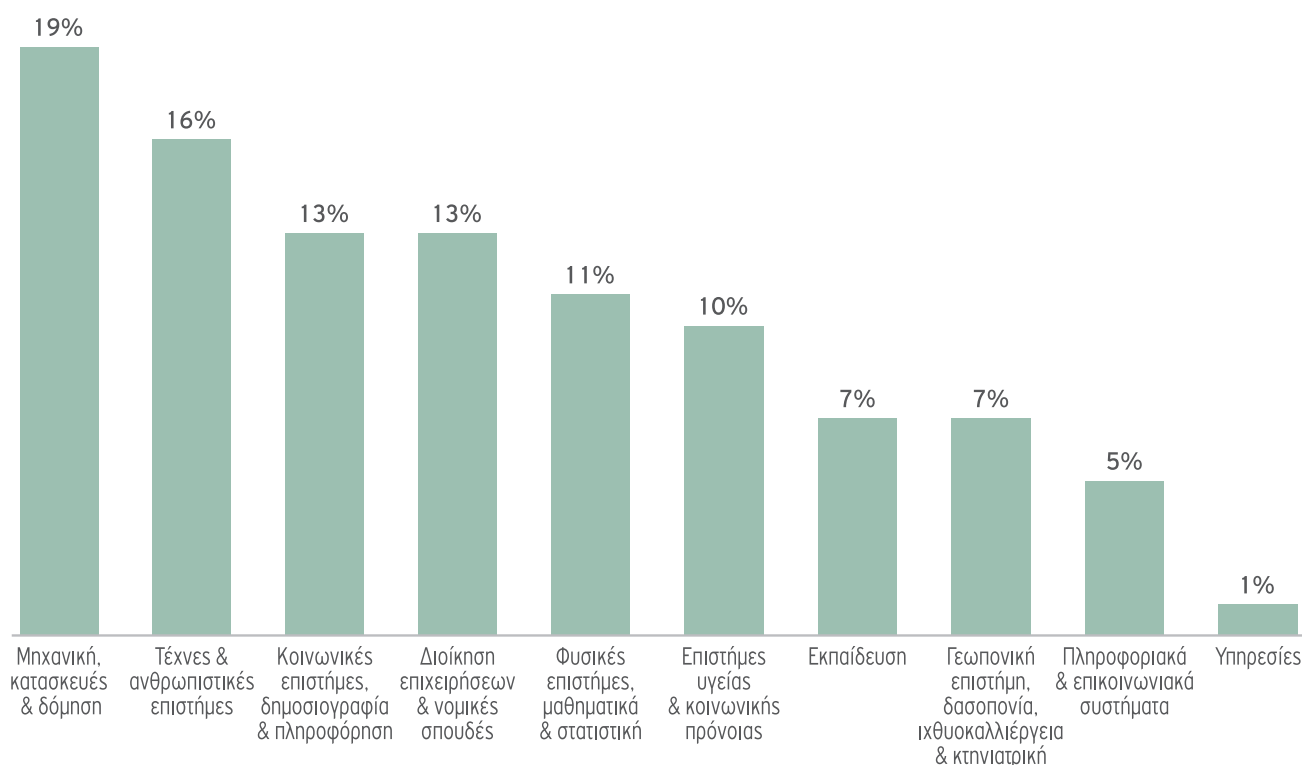
Μέρος Α'

Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα και τα συγκριτικά δεδομένα στο διεθνές περιβάλλον

Η διάρθρωση του εθνικού ακαδημαϊκού χάρτη, κατά το έτος 2023, παρουσιάζει σχεδόν τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτή των προηγούμενων τεσσάρων ετών, έτσι όπως εξελίχθηκε από το 2018 στην παρούσα μορφή μετά από την απορρόφηση 10 εκ των 14 Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε υφιστάμενα (11) Πανεπιστήμια και την μετατροπή 3 ΤΕΙ σε Πανεπιστήμια. Σήμερα, στο σύνολο της επικράτειας, λειτουργούν 25 ΑΕΙ, 423 Τμήματα και 614 Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ). Από τα τελευταία, τα 149 βρίσκονται σε μεταβατικό καθεστώς κατάργησης, ως προγράμματα σπουδών των πρώην ΤΕΙ. Σημειώνεται η δημιουργία δύο (2)

νέων Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών και η συνεχιζόμενη αύξηση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με 98 νέα. Αξιοσημείωτη είναι η **διάρθρωση των Προπτυχιακών Σπουδών σε επιστημονικά πεδία**, στα οποία οι επιστήμες μηχανικού προηγούνται με 19% και έπονται οι ανθρωπιστικές επιστήμες με 16%, ακολουθούν οι κοινωνικές επιστήμες και επιστήμες διοίκησης και οικονομίας με 12%, οι θετικές επιστήμες και επιστήμες υγείας στο 11% και 10% αντίστοιχα, με τις επιστήμες εκπαίδευσης και τις γεωεπιστήμες να ακολουθούν στο 7% και, τέλος, οι επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιών στο 5%.

Τμήματα ΑΕΙ σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της UNESCO (ISCED-F 2013)

Το 2023 το προφίλ των ΑΕΙ στην Ελλάδα παρουσίασε μικρές μεταβολές. Μεταξύ των μεταβολών ήταν η μείωση στον αριθμό των ενεργών φοιτητών (-4,7%) και των αποφοίτων προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών (-5,5%), ενώ το πλήθος των ΠΜΣ συνέχισε να αυξάνεται (+98). Ακόμη, οι απόφοιτοι των ΠΜΣ αυξήθηκαν κατά 3.280 άτομα. Οι εισαχθέντες το 2023 αυξήθηκαν ελαφρώς κατά 2,6% καταγράφοντας επιμέρους μειώσεις σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος σε ορισμένα Πανεπιστήμια, κυρίως της περιφέρειας, και στην ΑΣΠΑΙΤΕ.

Στην Ελλάδα, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34 (45,2%) πλησιάζει τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (47,4%), και θα ήταν ακόμη υψηλότερο αν οι φοιτητές και φοιτήτριες της χώρας μας ολοκλήρωναν τις σπουδές τους σε χρόνο πλησιέστερα στην κανονική διάρκεια των σπουδών. Ωστόσο στις ηλικίες 25-64, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα εμφανίζει μεγαλύτερη διαφορά: 35,1% έναντι 40,7% στον ΟΟΣΑ. Εντυπωσιακή διαφορά σημειώνεται μεταξύ αποφοίτων ανδρών -γυναικών, κατά 10 μονάδες υπέρ των γυναικών στην ηλικιακή ομάδα των 25-34, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη των 27.

Παρόλη την εντυπωσιακή αύξηση της **απασχόλησης των κατόχων πτυχίου Ανώτατης Εκπαίδευσης που** καταγράφεται το τελευταίο έτος, με ποσοστό 76,9%, σημειώνοντας διαφορά 8 ποσοστιαίων μονάδων από το 2016, απομένουν άλλες 8 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ και της Ε.Ε. Όσον αφορά τις **αποδοχές των πτυχιούχων**, η Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, απέχοντας 18 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι **η ανεργία των πτυχιούχων** (11,8% στους νέους έως 39 ετών και 7,7% στους μεγαλύτερους έως 64 ετών) συνοδικά, στην Ελ-

λάδα, εξακολουθεί να βρίσκεται στο υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών της ΕΕ27, παρόλο που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των ετών 2019-2023.

Ο **φοιτητικός πληθυσμός στην Ελλάδα** εμφανίζεται δυσανάλογα διογκωμένος (8,4%) σε σχέση με τον φοιτητικό πληθυσμό όλων των χωρών της Ε.Ε και διπλάσιος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (4%) εξαιτίας της συμπερίληψης των μη ενεργών φοιτητών στους εγγεγραμμένους. Εκτός από το γεγονός ότι το φαινόμενο αυτό εκθέτει τη χώρα, έχει αρνητικές επιπτώσεις στους λοιπούς δείκτες της ανώτατης εκπαίδευσης. Μία από τις επιπτώσεις είναι ότι στον δείκτη της ποσοστιαίας **αναλογίας αποφοίτων προς φοιτητές**, η Ελλάδα εμφανίζεται στην τελευταία θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, με ποσοστό μόλις 9,8%, το οποίο απέχει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (23,9%). Αρνητικά επηρεάζεται και η **αναλογία φοιτητών προς διδακτικό προσωπικό** με την Ελλάδα να σημειώνει τη δυσμενέστερη αναλογία μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Στον τομέα της έρευνας παρουσιάζεται σχεδόν η ίδια εικόνα των τελευταίων ετών. Οι ερευνητικές επιδόσεις της χώρας, ως προς την ποσότητα του ερευνητικού έργου, δηλαδή τον **αριθμό των επιστημονικών δημοσιεύσεων**, εμφανίζονται ικανοποιητικές, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο και με τους δείκτες της ποιότητας του ερευνητικού έργου. Η αναλογία **δημοσιεύσεων ανά ερευνητή** παρουσίασε πτώση για την Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία με την τιμή του δείκτη 0,66 κατά το 2013 να πέφτει στο 0,54 κατά το 2022. Η ευρωπαϊκή **ερευνητική χρηματοδότηση** για την Ελλάδα βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο, ωστόσο τα ΑΕΙ επιτυγχάνουν μικρότερα ποσά έναντι των ερευνητικών κέντρων και των επιχειρήσεων.

Οι **διεθνείς κατατάξεις** εμφανίζουν μικρές βελτιώσεις για λίγα μόνο από τα ελληνικά ΑΕΙ. Στο σύστημα της Scimago, στα περισσότερα ιδρύματα (17) καταγράφεται επιδείνωση των επιδόσεών τους, ενώ μόνο έξι (6) εμφανίζονται να έχουν σημειώσει βελτίωση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη και η διασφάλιση ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση

Στην καρδιά των εξελίξεων της διεθνούς ακαδημαϊκής κοινότητας βρίσκονται τα θέματα των εφαρμογών και της χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης από τα πανεπιστήμια. Η ΕΘΑΑΕ, σε σχετική μελέτη της, διαπιστώνει ότι σήμερα η διεθνής βιβλιογραφία και η πρακτική αναγνωρίζει πως η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί εργαλείο αιχμής για την ανώτατη εκπαίδευση και συμβάλλει στην αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη εκτέλεση όχι μόνο των ακαδημαϊκών λειτουργιών αλλά και της συνολικής διοικητικής λειτουργίας των ιδρυμάτων.

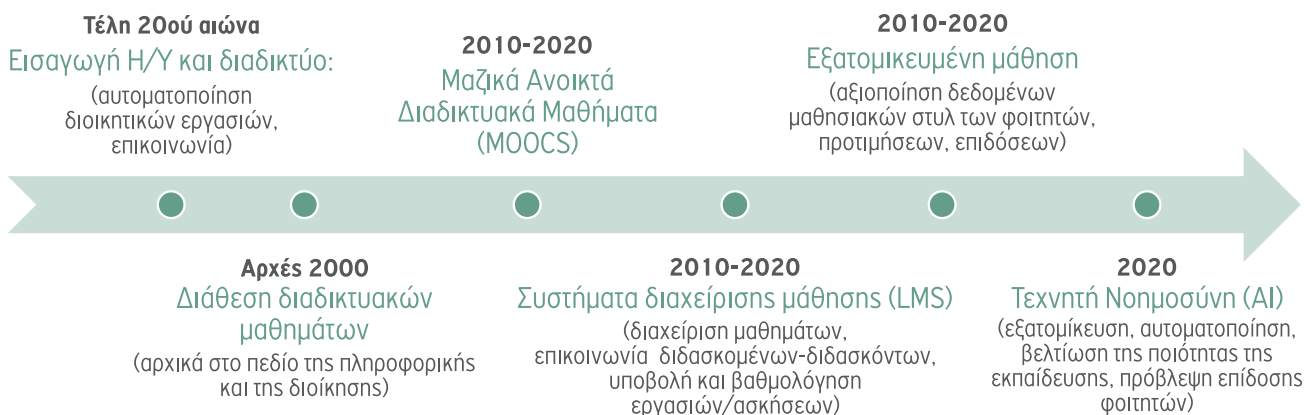
Για παράδειγμα, η Αμερικανική Ένωση για την Πρόοδο των Σχολών Διοίκησης Επιχειρήσεων (AACSB) αναφορικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη, τονίζει την ανάγκη ανάληψης τομηρών δράσεων και την υιοθέτηση καινοτομιών για την παροχή μεγαλύτερης αξίας υπηρεσιών εκπαίδευσης προς τους φοιτητές τους, τις επιχειρήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Προϋπόθεση, ωστόσο, είναι η θέσπιση πλαισίου για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, οι κατάλληλες υποδομές, τα ανάλογα υπολογιστικά συστήματα και η εκπαίδευση/επιμόρφωση του προσωπικού.

Ειδικότερα, ορισμένα ιδρύματα έχουν προχωρήσει ήδη στον σχεδιασμό **εξειδικευμένων προγραμμάτων σπουδών στην τεχνητή νοημοσύνη** ή/και έχουν εντάξει σχετικά μαθήματα σε υφιστάμενα προγράμματα σπουδών διαφόρων επιστημονικών

πεδίων (π.χ. διοίκηση επιχειρήσεων, νομική, ανθρωπιστικές επιστήμες) φιλοδοξώντας να καταστήσουν τους φοιτητές τους ικανούς να αντιλαμβάνονται και να επιλύουν προβλήματα σε περιβάλλοντα τεχνητής νοημοσύνης, να διαχειρίζονται εφαρμογές (π.χ. στη Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων, στο Μάρκετινγκ, τα Χρηματοοικονομικά), να ενισχύουν τη δημιουργικότητά τους και να αντιλαμβάνονται τους ηθικούς κινδύνους από τη χρήση της. Το MIT Sloan School of Management, για παράδειγμα, έχει εισαγάγει την Τεχνητή Νοημοσύνη στο μάθημα της επιχειρηματικής στρατηγικής. Οι φοιτητές έχουν έτσι τη δυνατότητα να αξιολογούν τις αποφάσεις τους σχετικά με προτεινόμενες στρατηγικές σε μια προσομοίωση των συνθηκών της αγοράς

μέσα από την τεχνητή νοημοσύνη. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες της τεχνητής νοημοσύνης ενισχύουν την απασχολησιμότητα των αποφοίτων. Ακόμη, οι νέες τεχνολογίες μπορούν, μέσα από την ανάλυση ιστορικών δεδομένων, να προβλέπουν έγκαιρα τις ανάγκες συντήρησης υποδομών και εξοπλισμού πριν δημιουργηθούν προβλήματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία τους, να παρακολουθούν τη διαχείριση ενέργειας και συνολικά τις επιδόσεις του ιδρύματος ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, να μεριμνούν για τη μεταφορά δεδομένων ποιότητας σε εθνικές βάσεις δεδομένων κ.λπ. Προϋπόθεση, βέβαια, για όλα αυτά είναι η δέσμευση των ιδρυματικών διοικήσεων για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, η ανάπτυξη ανάλογης κουλτούρας στο προσωπικό και η εκπαίδευσή του.

Ο Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης — George & Wooden, 2023

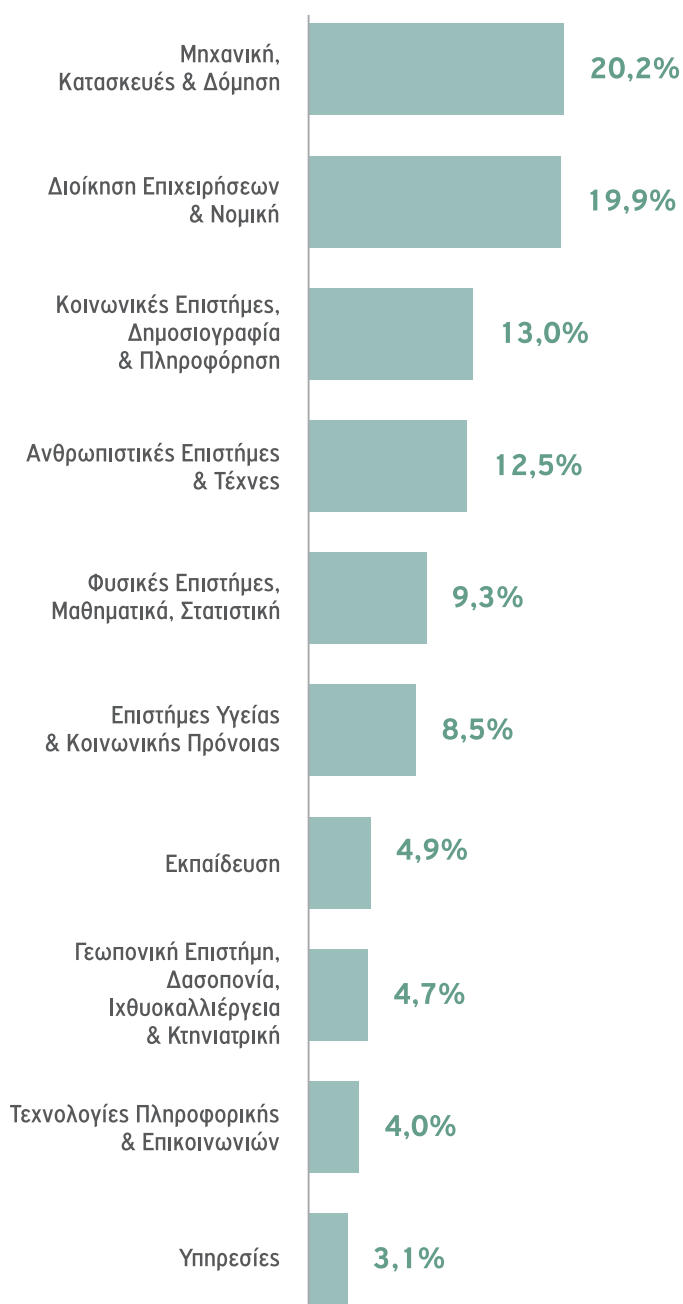

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

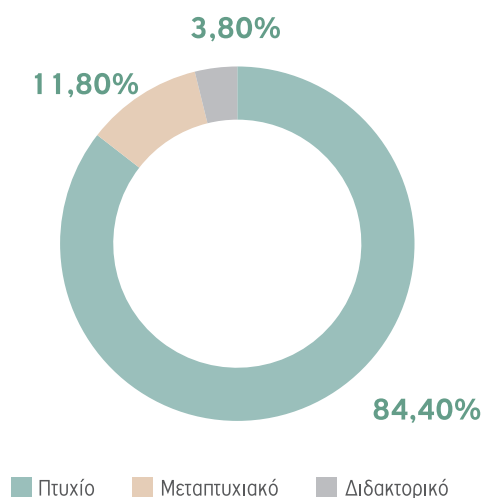
% πληθυσμού με πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης

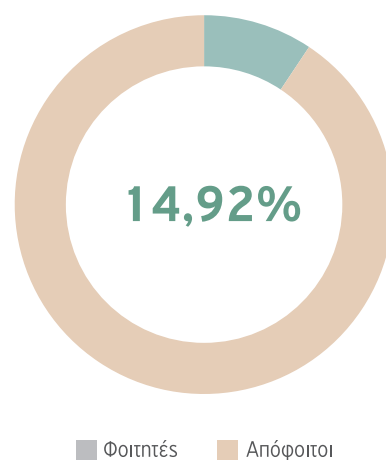
% Κατανομή Φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα

% Φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών

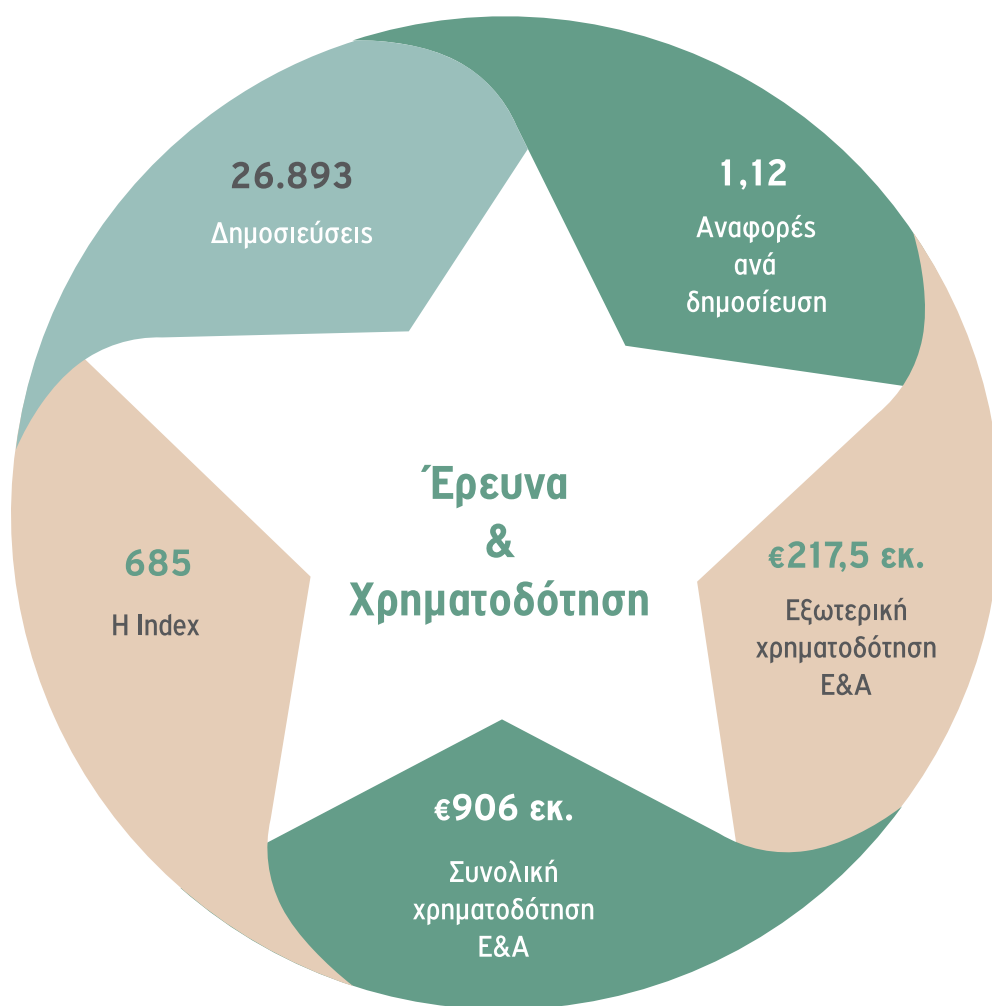
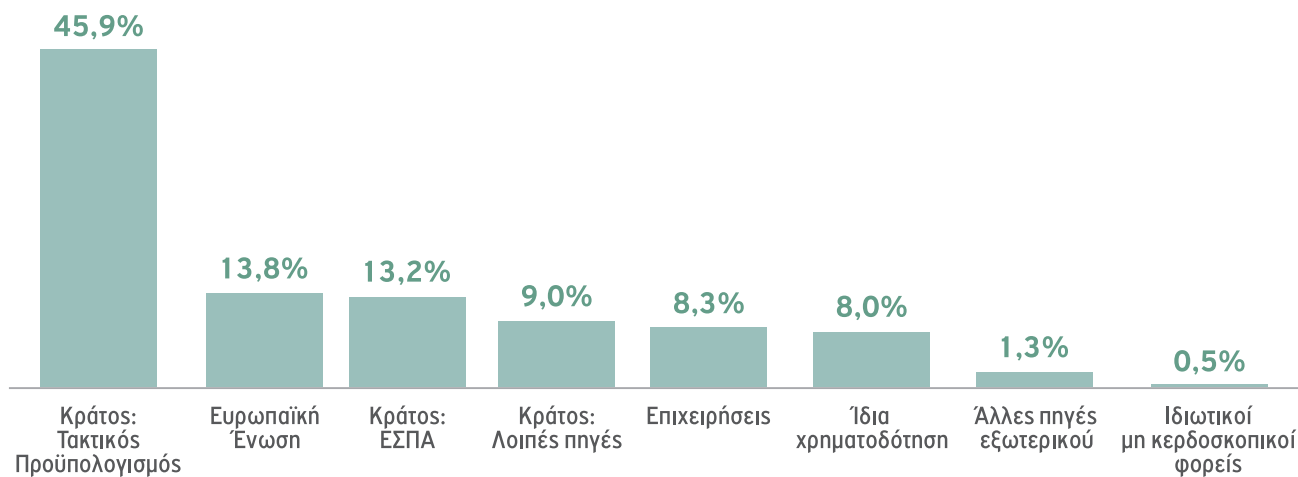

Απόφοιτοι ΠΠΣ προς τους ενεργούς φοιτητές ΠΠΣ

Η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε αριθμούς

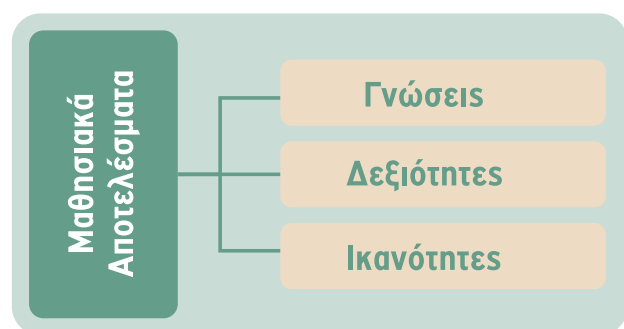
% Δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη, ανά πηγή προέλευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2022

Τα μαθησιακά αποτελέσματα και τα ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προσόντα

Η ΕΘΑΑΕ, σε **μελέτη** που πραγματοποίησε κατά το 2023, διερεύνησε τρόπους για τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών, ανέδειξε τη σημασία του σχεδιασμού των προγραμμάτων σπουδών βάσει των **μαθησιακών αποτελεσμάτων** που αποκτούν οι φοιτητές και οι απόφοιτοι.

Είναι γνωστό ότι κάθε σύστημα και βαθμίδα εκπαίδευσης αποσκοπεί στην επίτευξη **μαθησιακών αποτελεσμάτων**, δηλαδή σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, στοιχεία που γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να εφαρμόσει κάποιος μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής

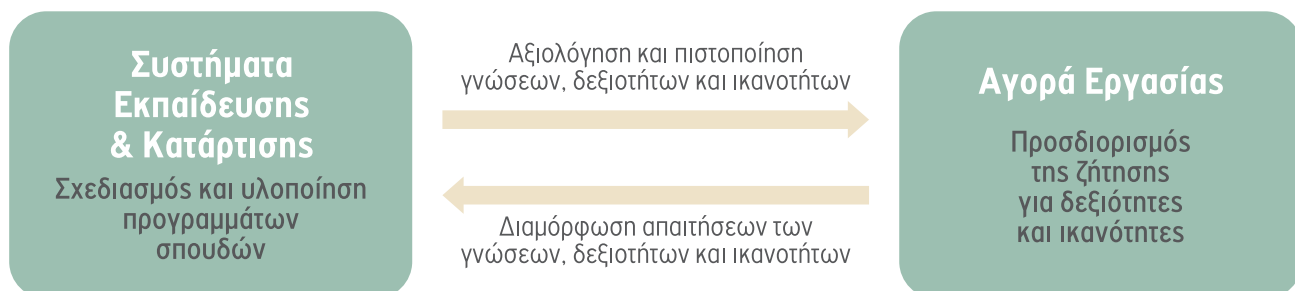

διαδικασίας. Ειδικότερα, οι **γνώσεις** αφορούν στην κατανόηση δεδομένων, πληροφοριών, γεγονότων, ιδεών και θεωριών (π.χ. γνώση ενός επιστημονικού πεδίου), οι **δεξιότητες** είναι οι δυνατότητες κάποιου να εφαρμόσει τις γνώσεις του σε πρακτικό επίπεδο (π.χ. επίλυση προβλημάτων, άσκηση ηγεσίας, προφορική επικοινωνία) και οι **ικανότητες** αναφέρονται σε προσωπικά χαρακτηριστικά, αξίες ή/και ταλέντα (π.χ. δημιουργικότητα, ανθεκτικότητα σε απρόβλεπτες καταστάσεις), τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη στόχων.

Η μελέτη επισημαίνει ότι η αξιολόγηση της επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων

που έχουν σχεδιαστεί δεν θα πρέπει να βασίζεται μόνο σε αποτελέσματα των φορέων εκπαίδευσης, κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το ίδρυμα και την ακαδημαϊκή μονάδα στο πλαίσιο παρακολούθησης των προγραμμάτων σπουδών. Μέρος της ανατροφοδότησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων για την αξιολόγηση της επίτευξής τους θα πρέπει να βασίζεται και στα αποτελέσματα από έρευνες στην αγορά εργασίας. Αυτές συνήθως επιδιώκουν να καταγράψουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των εργαζομένων στις θέσεις εργασίας τους. Αν για παράδειγμα διαπιστωθεί πως οι νέοι εργαζόμενοι υστερούν σε δεξιότητες κριτικής ανάλυσης, αυτό σημαίνει πως τα ΑΕΙ θα πρέπει να επανεξετάσουν τις διδακτικές τους μεθόδους και ενδεχομένως να ενισχύσουν τις δραστηριότητες που απαιτούν από τους φοιτητές τους να προσεγγίζουν κριτικά τη γνώση (π.χ. εφαρμογή προσομοιώσεων για αξιολόγηση λύσεων σε επιχειρηματικά προβλήματα με την ανάλογη τεκμηρίωση).

Στην Ελλάδα, με δεδομένο το χρόνιο πρόβλημα αναντιστοιχίας δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς, προβάλλει επιτακτική η ανάγκη υποστήριξης από το κράτος της **αναβάθμισης δεξιοτήτων** και των αλληλαγών στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στην κατεύθυνση αυτή, καθίστανται εμφανή τα οφέλη από την ανάπτυξη μηχανισμού ιχνηλάτησης αποφοίτων σε εθνικό επίπεδο, την ενημέρωση της βάσης του ΕΟΠΠΕΠ με όλα τα επαγγελματικά προσόντα και του αντίστοιχου μητρώου ESCO της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι, επίσης, αναγκαία η ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης δεξιοτήτων ανά επάγγελμα και κλάδο με δυνατότητα πρόβλεψης της εξέλιξής τους συνδυάζοντας πολλαπλά κριτήρια και πηγές δεδομένων.

Η δομή των συστημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες

Από τα θέματα της επικαιρότητας που απασχόλησαν την ανώτατη εκπαίδευση κατά το 2023 είναι το θέμα ίδρυσης μη κρατικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, θέμα το οποίο προκαλεί ακόμα σφοδρές αντιπαράθεσεις στην Ελλάδα.

Στη βιβλιογραφία αναφέρεται πως η ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση συγκεντρώνει περίπου το 1/3 των φοιτητών σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ στις ΗΠΑ, ποσοστό 57% των ιδρυμάτων έχουν δημόσιο χαρακτήρα και το υπόλοιπο 43% είναι ιδιωτικά. Μάλιστα, στη διεθνή κατάταξη QS World University Ranking για το 2023, τα κορυφαία δέκα αμερικανικά πανεπιστήμια είναι ιδιωτικά, ενώ από τα 7 μεγαλύτερα πανεπιστήμια στις ΗΠΑ με βάση το πλήθος των εγγεγραμμένων φοιτητών, τα 2 είναι δημόσια, 2 είναι κερδοσκοπικά και 3 είναι ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Σε ορισμένες χώρες η ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση είναι αρκετά ανεπτυγμένη περιλαμβάνοντας πανεπιστήμια με περίοπτη θέση και ισχυρή φήμη, ενώ σε κάποιες άλλες χώρες κυριαρχεί η δημόσια ανώτατη εκπαίδευση. Σε χώρες της Ασίας όπως είναι η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα, η Ταϊβάν και οι Φιλιππίνες κυριαρχούν ιδιωτικά πανεπιστήμια κορυφαίας ποιότητας. Στις χώρες της Ε.Ε. λειτουργούν και μη κρατικά πανεπιστήμια, ενώ σε οκτώ χώρες παγκοσμίως το ποσοστό των εγγεγραμμένων φοιτητών σε ιδιωτικά πανεπιστήμια υπερβαίνει το 50%. Οι χώρες αυτές είναι η Λετονία (92,2%), η Χιλή (83,2%), το Ισραήλ (81,7%), η Κορέα (80,2%), η Ιαπωνία (78,6%), η Βραζιλία (74,7%), το Βέλγιο (59%) και η Φινλανδία (50,6%).

Ως προς τα χαρακτηριστικά λειτουργίας τους, τα ιδιωτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης φαίνεται πως απολαμβάνουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία και αυτονομία σε σχέση με τα δημόσια ιδρύματα, αλλιά υπόκεινται σε εκτεταμένους εξωτερικούς ελέγχους από δημόσιους φορείς (π.χ. έλεγχος ακαδημαϊκών κριτηρίων και κριτηρίων βιωσιμότητας, πιστοποίηση ποιότητας κ.λπ.) και έχουν την ευθύνη για τους πόρους τους. Μπορεί κάποια μεγάλα πανεπιστήμια όπως το Harvard να διαχειρίζονται κληροδοτήματα της τάξης των 50 δις. δολαρίων, ωστόσο κάποια μικρότερα καταβάλλουν έντονες προσπάθειες για τη συγκέντρωση επαρκών πόρων προκειμένου να μπορούν να συνεχίζουν τη λειτουργία τους, κάτι που είναι καθοριστικό και για την ποιότητα των σπουδών. Ωστόσο, αυτό που προέχει στην ανώτατη εκπαίδευση είναι η ποιότητα των αποτελεσμάτων, κάτι το οποίο διασφαλίζεται μέσα από ένα επαρκές και κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, από πόρους και υποδομές, συστηματική διασφάλιση ποιότητας και δέσμευση στην ανάπτυξη των φοιτητών. **Στην Ελλάδα, όπου μελετάται το θέμα της χορήγησης άδειας λειτουργίας μη κρατικών πανεπιστημίων, αναμένεται να φανεί στο μέλλον η δυναμική και η ανταγωνιστικότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και, μεταξύ άλλων, η δυνατότητά της να περιορίσει το ποσοστό εκείνων που φεύγουν στο εξωτερικό για σπουδές, να αυξήσει τις προοπτικές απασχόλησης νέων επιστημόνων ως ακαδημαϊκό προσωπικό και να συμβάλει έτι περαιτέρω στην έρευνα, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.**

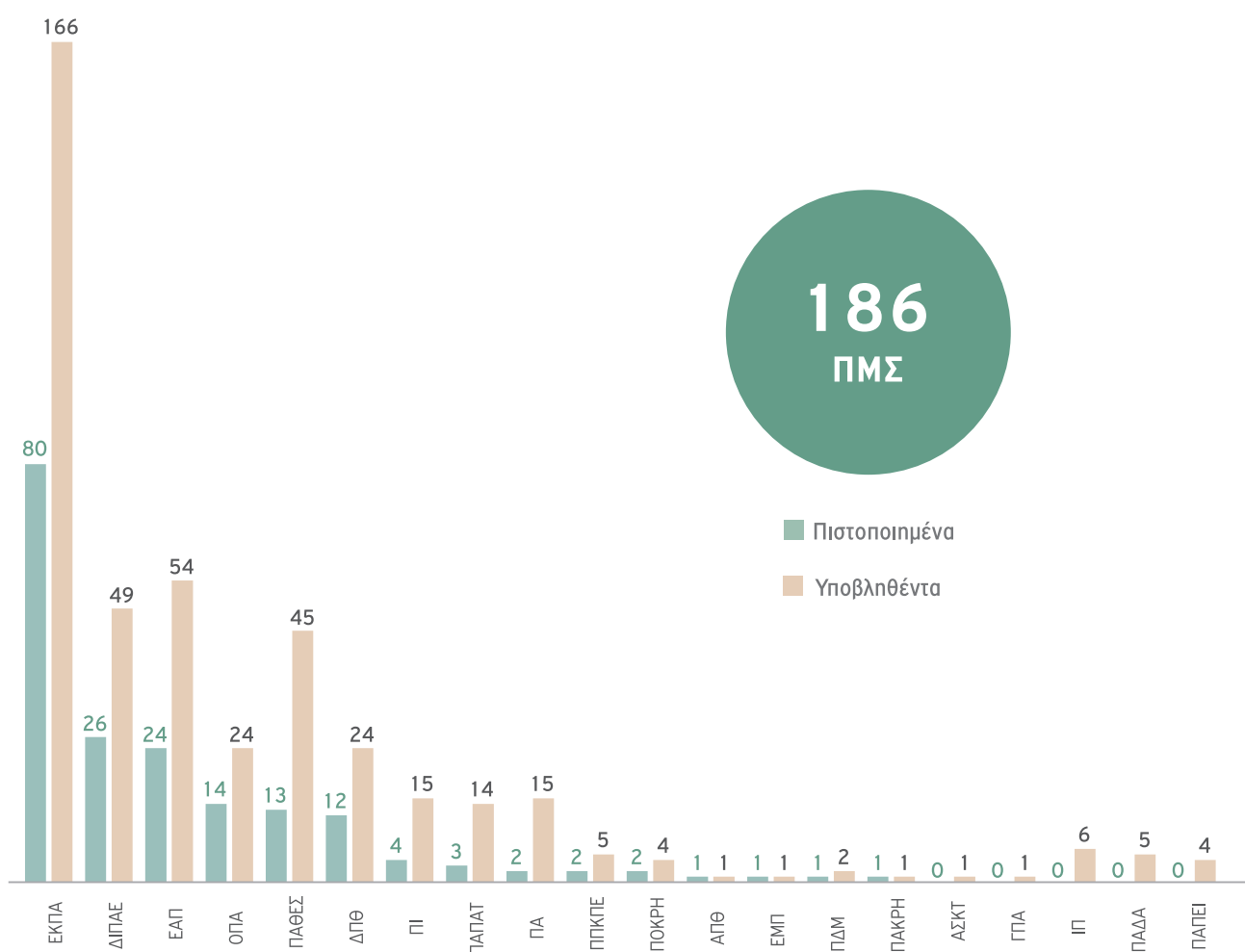
Μέρος Β'

Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ και η βελτίωση της ποιότητας των πανεπιστημίων

Η ΕΘΑΑΕ στον τομέα της διασφάλισης ποιότητας, κατά το έτος 2023, πιστοποίησε **256 προγράμματα** προπτυχιακών (70) και μεταπτυχιακών σπουδών (186), αριθμός εξαιρετικά υψηλός για τους συνήθεις ρυθμούς πιστοποιήσεων. Το αποτέλεσμα αυτό επετεύ-

χθη χάρη στην οργάνωση ειδικών επιχειρησιακών διαδικασιών και στη χρήση και λειτουργία **ειδικού πληροφοριακού υποσυστήματος (Accreditation Management System)** που σχεδίασε και ανέπτυξε η ΕΘΑΑΕ για την υποστήριξη των πιστοποιήσεων.

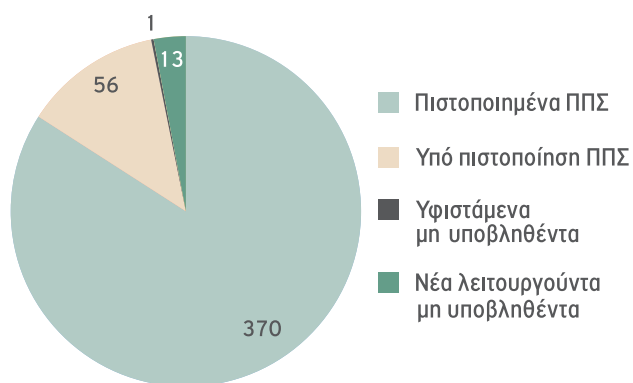
Πρόοδος Πιστοποιήσεων ΠΜΣ 2023

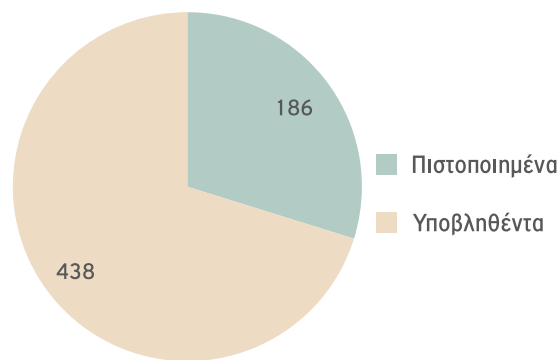
Στο εσωτερικό περιβάλλον των ΑΕΙ καταγράφονται βελτιώσεις και αδυναμίες. Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ αναδεικνύουν τα σημεία προόδου ή στασιμότητας των Ιδρυμάτων. Στην πλειονότητά τους, τα Ιδρύματα παρουσιάζουν συμμόρφωση με τις αρχές του προτύπου για τα Προγράμματα

τα Προπτυχιακών Σπουδών. Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας καταγράφεται και στη βαθμολογία που τα Ιδρύματα επιτυγχάνουν στις εκθέσεις πιστοποίησης, βαθμολογία η οποία, ωστόσο, θεωρείται αρκετά επιεικής, ως απόρροια της εφαρμογής του πρώτου κύκλου πιστοποιήσεων.

Πιστοποιήσεις ΠΠΣ

Πιστοποιήσεις ΠΜΣ

Συχνότερες αδυναμίες και συστάσεις εμπειρογνομόνων:

διδασκτικό προσωπικό, διαδικασίες ποιότητας, διδασκαλία, υποδομές και πρόγραμμα σπουδών

Πιστοποιήσεις - Εμπειρογνώμονες (2023)

ΠΠΣ

188

77%

23%

ΠΜΣ

186

75%

25%

ΙΔΙΟΤΗΤΑ

Καθηγητές & Ερευνητές

67%

Φοιτητές

19%

Στελέχη εταιρειών

14%

Καθηγητές & Ερευνητές

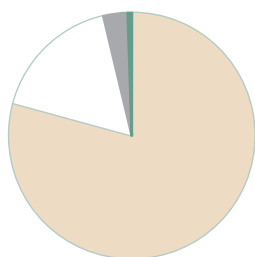
67%

Φοιτητές

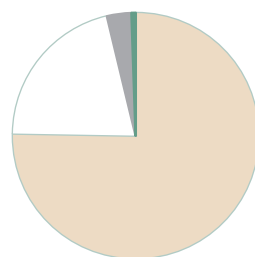
31%

Στελέχη εταιρειών

2%

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Μηχανική, Κατασκευές & Δόμηση 23,4%

Ανθρωπιστικές Επιστήμες & Τέχνες 18,1%

Διοίκηση Επιχειρήσεων & Νομική 13,3%

Κοινωνικές Επιστήμες, Δημοσιογραφία & Πληροφόρηση 11,2%

Επιστήμες Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας 9,6%

Γεωπονική Επιστήμη, Δασοπονία, Ιχθυοκαλλιέργεια & Κτηνιατρική 8,0%

Φυσικές Επιστήμες, Μαθηματικά & Στατιστική 6,9%

Υπηρεσίες 5,3%

Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών 4,8%

Εκπαίδευση 4,3%

Ανθρωπιστικές Επιστήμες & Τέχνες 16,7%

Κοινωνικές Επιστήμες, Δημοσιογραφία & Πληροφόρηση 16,7%

Μηχανική, Κατασκευές & Δόμηση 15,6%

Διοίκηση Επιχειρήσεων & Νομική 13,4%

Φυσικές Επιστήμες, Μαθηματικά & Στατιστική 11,3%

Επιστήμες Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας 9,7%

Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών 8,6%

Εκπαίδευση 5,9%

Γεωπονική Επιστήμη, Δασοπονία, Ιχθυοκαλλιέργεια & Κτηνιατρική 1,6%

Υπηρεσίες 0,5%

Κατά το έτος 2023, η ΕΘΑΑΕ πραγματοποίησε θεματική ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης του τομέα των επιστημών υγείας. Από αυτή προκύπτει ότι οι περισσότερες αδυναμίες των Ιδρυμάτων αφορούν τα κενά ή την ανεπάρκεια διδακτικών μεθόδων στην κλινική εκπαίδευση, την ανεπάρκεια μόνιμου διδακτικού προσωπικού, την έλλειψη εφαρμογής συστηματικής εσωτερικής αξιολόγησης, ενώ παρατηρείται και έλλειμμα επάρκειας και συντήρησης των χώρων εκπαίδευσης.

Σε αρκετές περιπτώσεις προτείνεται επέκταση ή συντήρηση των υποδομών με έμφαση στην ασφάλεια, την προσβασιμότητα, την ψηφιοποίηση και την αξιοποίηση τεχνολογικά προηγμένων λύσεων. Οι ελλείψεις αυτές μπορεί να έχουν ως συνέπεια τη μειωμένη επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, δηλαδή των προσόντων των αποφοίτων και κατ' επέκταση αρνητικές επιπτώσεις στην απασχολησιμότητά τους. Τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης θα λάβει υπόψη της η ΕΘΑΑΕ κατά την αναθεώρηση των Προτύπων Ποιότητας για την πραγματοποίηση του β' κύκλου πιστοποίησης των προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών, ο οποίος αναμένεται να αρχίσει το έτος 2024.

Η ΕΘΑΑΕ έχει αναπτύξει μηχανισμό για την παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων στην αγορά εργασίας και τη συνέχιση των σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό συμμετείχε στην ευρωπαϊκή έρευνα για την ιχνηλάτηση των αποφοίτων μεταξύ άλλων 16 χωρών της Ευρώπης. Τον Φεβρουάριο του 2023, σύμφωνα με τον προγραμματισμό, ολοκληρώθηκε η φάση της συλλογής των δεδομένων αποφοίτων των ελληνικών ΑΕΙ που συμμετείχαν στην έρευνα **EUROGRADUATE 2022.**

Για τον λόγο αυτό ζητήθηκε η συμμετοχή της Ελλάδας, σε ειδική διαδικτυακή συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Παρακολούθησης Αποφοίτων (ENGT), προκειμένου να παρουσιαστούν και να συζητηθούν οι λόγοι που συνετέλεσαν στο αυξημένο ποσοστό ανταπόκρισης. Έτσι πραγματοποιήθηκε η σχετική παρουσίαση από την ΕΘΑΑΕ στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Παρακολούθησης Αποφοίτων (ENGT) τον Σεπτέμβριο του 2023.

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα της έρευνας για την Ελλάδα είναι τα ακόλουθα:

- ➔ Το 90% των αποφοίτων (επίπεδο 6) που συμμετείχαν στην έρευνα συνεχίζει για μεταπτυχιακές σπουδές, ενώ ποσοστό άνω του 40% (επίπεδο 7) συνεχίζει τις σπουδές του παρακολουθώντας δεύτερο ΠΜΣ.
- ➔ Πάνω από το 60% των πτυχιούχων και διπλωματούχων μάστερ συμμετέχουν σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης.
- ➔ Από τους πτυχιούχους, ποσοστό 60% συνεχίζει τις σπουδές του στην Ελλάδα και το 40% επιλέγει άλλη χώρα.
- ➔ Από αυτούς, το 14% (επίπεδο 6) και το 5% (επίπεδο 7) παραμένει στο εξωτερικό μετά την απόκτηση του τίτλου σπουδών.
- ➔ Ποσοστό 30% των αποφοίτων (επίπεδο 6) και 54% των διπλωματούχων μάστερ (επίπεδο 7) εργάζεται στον δημόσιο τομέα.

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2023, πραγματοποίησε την τρίτη κατά συνεχόμενη χρονιά εφαρμογή του συστήματος **κατανομής της δημόσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ** με βάση την ποσόστωση κατά 80% με αντικειμενικά κριτήρια και κατά 20% με ποιοτικά κριτήρια τα οποία

basίζονται στα επιτεύγματα και τις επιδόσεις των ΑΕΙ. Τα πρώτα συμπεράσματα, μετά από τις δύο συνεχόμενες εφαρμογές του αλγορίθμου κατανομής του 20% της συνολικής ετήσιας επιχορήγησης του ΥΠΑΙΘΑ προς τα ΑΕΙ, δείχνουν ότι:

1 Τα ΑΕΙ άρχισαν να εμπεδώνουν την κουλτούρα της χρηματοδότησης βάσει επιδόσεων και επιτευγμάτων και προέβησαν σε ακόμη καλύτερη επιλογή ποιοτικών δεικτών που ταιριάζουν στο προφίλ και τη φυσιογνωμία του Ιδρύματός τους.

2 Η επιλογή των ενοτήτων και δεικτών και η προβολή των επιτευγμάτων των ΑΕΙ φαίνεται ότι βοήθησε τα ίδια στην καλύτερη εστίαση της στοχοθεσίας τους.

3 Από τη σύγκριση των στοιχείων των τριών ετών (εκθέσεις επιτευγμάτων και δείκτες ποιότητας για τα έτη 2021 - 2023) σημειώνονται σε επιμέρους δείκτες βελτιώσεις για το ίδιο το ίδρυμα, γεγονός ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για την πορεία και την εξέλιξη των ΑΕΙ και μακροπρόθεσμα για τη συνολική εικόνα της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Μέρος Γ'

Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ, κατά τα έτος 2023, προώθησε **τους στρατηγικούς της στόχους** σημειώνοντας σημαντική πρόοδο στους ακόλουθους τομείς:

- ➔ Σχεδίασε και υλοποίησε την εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών, των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών των ΑΕΙ. Ο συνολικός αριθμός των πιστοποιήσεων ανήλθε στις 750 έως το α' εξάμηνο του 2024. Σημαντικό επίτευγμα της ΕΘΑΑΕ είναι η ψηφιακή διαχείριση των πιστοποιήσεων μέσω νέου υποσυστήματος του πληροφοριακού συστήματος της ΕΘΑΑΕ (ΟΠΕΣΠ) (Accreditation Management System), η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 2023 και επέτρεψε την πραγματοποίηση μεγάλου όγκου πιστοποιήσεων ΠΜΣ σε μικρότερο χρονικό διάστημα.
- ➔ Σχεδίασε **νέα πρότυπα και τη μεθοδολογία αξιολόγησης για τον γ' κύκλο σπουδών (ΠΔΣ), για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) καθώς και την επαναπιστοποίηση των ΕΣΔΠ και ΠΠΣ** και πραγματοποίησε τη σχετική διαβούλευση με τα ΑΕΙ, επικοινωνώντας συστηματικά με αυτά, μέσω συναντήσεων εργασίας, σεμιναρίων και της Συνόδου Πρυτάνεων.
- ➔ Βελτίωσε τη σύνθεση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης με την προσθήκη φοιτητή/τριας στα μέλη της. Πραγματοποίησε, ωστόσο, περιορισμένη ανανέωση των μελών του Μητρώου Εμπειρογγνωμόνων, γύρω στο 20% με την προσθήκη νέων μελών.
- ➔ Επεξεργάστηκε και μελέτησε τα δεδομένα και τα μεταδεδομένα των πιστοποιήσεων που προήλθαν από κάθε στάδιο της διαδικασίας και διατύπωσε τα σχετικά ευρήματα και συμπεράσματα που οδηγούν σε δράσεις και επανασχεδιασμό με σκοπό τη βελτίωση της διαδικασίας, της μεθοδολογίας, της εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας των ΑΕΙ καθώς και της επιχειρησιακής ικανότητας της ΕΘΑΑΕ.
- ➔ Ασκηση τον **γνωμοδοτικό της ρόλο** προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (εισήγηση για τα ποιοτικά κριτήρια χρηματοδότησης, τον αλγόριθμο καταμερισμού θέσεων μελών ΔΕΠ, αιτήματα μετονομασίας/μεταφοράς έδρας, αντιστοιχιών του ακ. έτους 2023-2024 αιτήματα αναγνώρισης τίτλων σπουδών ως Integrated Master, κ.ά.), εφαρμόζοντας κριτήρια για την κάθε κατηγορία μεταβολών στον ακαδημαϊκό χάρτη. Τα κριτήρια αυτά είναι δημοσιοποιημένα και γνωστά στην ακαδημαϊκή κοινότητα και τους ενδιαφερόμενους φορείς καθώς προσφέρουν και πολύτιμη πληροφόρηση στο κοινωνικό σύνολο.
- ➔ Επιθεωρήθηκε επιτυχώς από εξωτερική επιτροπή αξιολόγησης στο πλαίσιο της ανανέωσης της ιδιότητας μέλους στην **ENQA** και της εγγραφής της Αρχής στο **EQAR**, μετά από μια πολύμηνη διαδικασία αξιολόγησης. Οι βελτιωτικές ενέργειες που χρειάζεται να πραγματοποιήσει η ΕΘΑΑΕ, βάσει των συστάσεων της αρμόδιας επιτροπής, αποτελούν στόχους της στρατηγικής της. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται στόχοι για την αναδιάρθρωση της επιχειρησιακής και οικονομικής λειτουργίας και διαχείρισης, δεδομένης της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων και συνακόλουθων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει.

Το 2023 η ΕΘΑΑΕ

- ▶ Έγινε μέλος στο EQAR
- ▶ Ανανέωσε τη συμμετοχή της στην ENQA μέχρι το 2028

Επίλογος

Η Αρχή, κατά το έτος 2023, συνέχισε το πρόγραμμα της εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης των Προγραμμάτων Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών με ταχύτατους ρυθμούς. Συνολικά 256 Προγράμματα Σπουδών πιστοποιήθηκαν κατά το έτος

αυτό με τη βοήθεια νέων ψηφιακών εργαλείων που ανέπτυξε η ΕΘΑΑΕ. Τα συμπεράσματα της πιστοποίησης δεν αποκλίνουν από τα συμπεράσματα που έχουν διατυπωθεί έως τώρα και για τις πιστοποιήσεις των προηγούμενων ετών. Σύμφωνα με αυτά:

- Πολλά από τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών χρειάζονται εκσυγχρονισμό του αντικείμενου και των μεθόδων μάθησης.
- Οι δεξιότητες των αποφοίτων του πρώτου κύκλου σπουδών, σήμερα δεν καταφέρνουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, σύμφωνα με το καταγραφόμενο χάσμα δεξιοτήτων.
- Οι απόφοιτοι επιδιώκουν ολοένα και συχνότερα την απόκτηση πρώτου αλλή και δεύτερου τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών.
- Το σύστημα διακυβέρνησης, διάθεσης και διαχείρισης των πόρων των Πανεπιστημίων χρειάζεται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.
- Το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό χρειάζεται ενίσχυση και επανεκπαίδευση.

Ταυτόχρονα, κατά το έτος 2023, νέες προκλήσεις τέθηκαν στο διεθνές αλλή και στο εθνικό τοπίο της Ανώτατης Εκπαίδευσης:

- Οι ταχείς ρυθμοί εισαγωγής και χρήσης της Τεχνητής Νοημοσύνης στη λειτουργία των Πανεπιστημίων, τις μεθόδους μάθησης και τις εξελίξεις της επιστήμης είναι η νέα πραγματικότητα.
- Ο μετασχηματισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε μαζικό, ευρύ και συνεχώς μεταβαλλόμενο σύστημα που διαπερνά εθνικά σύνορα, τάξεις και κοινωνικές ομάδες, θέτει υπό δοκιμασία την ποιότητα και επάρκεια των ακαδημαϊκών προσόντων που αποκτούν οι απόφοιτοι.
- Η διασύνδεση της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και την οικονομία είναι αναγκαία περισσότερο από ποτέ. Σε αυτό το τοπίο η Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση ετοιμάζεται να υποδεχθεί και νέα Πανεπιστήμια παραρτήματα αλλοδαπών χωρών και καλείται να αυξήσει τις επιδόσεις και να δικαιώσει τις προσδοκίες για θετικό αντίκτυπο στην οικονομία, την επιστήμη και τον πολιτισμό.

Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2023 – 31/12/2023)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήtkας

Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Γεώργιος Χρούσος

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών (έως 04.07.2023)

Χρύσα Κουβελιώτου

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου George Washington
(ΗΠΑ) (από 10.07.2023)

Μέλη

Σπύρος Αναστασιάδης

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
(από 24.08.2023)

Γεώργιος Δουκίδης

Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
(έως 23.08.2023)

Χρύσα Κουβελιώτου

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου George Washington
(ΗΠΑ)

Ευγενία Μπεζιρτζόγλου

Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
(από 31.12.2023)

Άγγελος Χανιώτης

Καθηγητής στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών
(Institute for Advanced Study) Princeton (ΗΠΑ)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2023 – 31/12/2023)

Πρόεδρος

Περικλής Α. Μήtkας

Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέλη

Αναστασιάδης Σπύρος (έως 4.05.2023)

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Γιακουμάκης Εμμανουήλ (από 18.10.2023)

Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Λυγερού Ζωή

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

Νυχάς Γεώργιος-Ιωάννης

(έως 4.5.2023 και από 18.10.2023)

Καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Στογιαννίδου Αριάδνη

Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Τσαμάκης Δημήτριος

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Φουντεδάκη Αικατερίνη

Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Χάλαρης Ιωάννης (έως 4.05.2023)

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Χαρμανδάρης Βασίλειος (από 18.10.2023)

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Παπαδόπουλος Σεραφείμ (έως 8.7.2023)

Αναπλ. Καθηγητής του Παν. Θεσσαλίας, κοινός
εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Γαλανός Γεώργιος (από 20.7.2023)

Επικ. Καθηγητής του Παν. Πειραιώς,
κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Σπυρίδου Ευαγγελία (έως 8.7.2023)

Φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών της
ΕΘΑΑΕ

Αθανασιάδου Ευαγγελία (από 20.7.2023)

Φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών
της ΕΘΑΑΕ

Γενική Διευθύντρια

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Συντελεστές Ετήσιας Έκθεσης 2023

Γενική Επιμέλεια Έκδοσης

Καθηγητής Περικλής Α. Μήtkας
Πρόεδρος

Γενική οργάνωση, επιστημονική επιμέλεια και συντονισμός ύλης

Δρ. Χριστίνα Μπέστα
Γενική Διευθύντρια

Τεχνική επιμέλεια

Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης
Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

Συγκέντρωση, επεξεργασία υλικού συγγραφή κειμένων και γλωσσική επιμέλεια Κέντρο Μελετών και Ερευνών

Δρ. Λουκάς Ν. Άννινος
Εξωτερικός συνεργάτης

Γεωργία Κωστοπούλου, ΜΑ
Προϊσταμένη Τμήματος Επικοινωνίας
και Διοργάνωσης Εκδηλώσεων

Δρ. Παναγιώτης Κώτσιος
Εξωτερικός συνεργάτης

Η έκθεση είναι διαθέσιμη
ηλεκτρονικά στη διεύθυνση
www.ethaae.gr

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

www.ethaae.gr
e-mail: secretariat@ethaae.gr

enqa.

eqar ///

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
**Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή**